

Kolláth György

Ez nem játék!

Felelősségre vonhatók-e az érintett önkormányzati képviselők? Miért és milyen alapon nyújtottak be indítványt az Alkotmánybírósághoz? Az alkotmányjogi háttér a következő:

Az Alkotmánybírósághoz - szakmai közreműködésünkkel - mulasztásban megnyilvánuló alkotmánysértésre szóló indítványt nyújtott be Terézváros polgármestere. Ilyet akkor szoktak előterjeszteni, ha a jogi hiba a szabályozás elégtelenségében, hiányosságában van. Esetünk elsősorban erről szól, mert a magyar alkotmány viszonylag korszerű szabályokat ad a helyi önkormányzatokról, azok alapvető jogairól, a választásról, a polgármesterről, de nem ad rendelkezést a helyi képviselők döntéseiről, szavazatukról, felelősségükről. Az önkormányzati törvény is csupán annyit mond, hogy az önkormányzati gazdálkodás jogszerűségéért a polgármester, a gazdálkodás biztonságáért maga a testület felel. Igen ám, de a testület egésze felel? Vagy minden egyes tagja? Hogyan oszlik meg a felelősség? Csak az igennel szavazók felelnek, vagy a tartózkodók is, vagy mindenki? És egyáltalán, ez a felelősség hogyan viszonyul mondjuk, a részvénytársaságok hasonló felelősségéhez? Egy részvénytársaságtól a tulajdonosok bármikor elküldhetik a vezérigazgatót, a főbb testületek tagjait – azon az alapon, hogy nem elégedettek velük. Ilyen azonban a helyi önkormányzatoknál nincs. A helyi önkormányzati képviselőt visszahívni sem lehet, és a törvény a képviselők fegyelmi-anyagi felelősségéről semmit sem mond. Ez azért lényeges, mert jogi felelősség – ideértve a büntetőjogi felelősséget is – csak világos szabályok mentén, korrekt eljárásban létezhet. Ilyen világos szabályok azonban nincsenek, és az eljárásra nézve sincs korrekt metódus.

Szabadságvesztéssel fenyegetni egy képviselőt azért, mert meggyőződése szerint, a szabad mandátum alapján megnyomta a gombot? Ez teljes abszurdum. Ha az állam büntetni akarja a helyi képviselőket, akkor hozzon olyan szabályokat, amelyeket mindenki jó előre, már a jelölésnél, majd a választáskor megismer, figyelembe vesz, és eldönti, hogy akar-e ezek után is helyi képviselő lenni, vagy sem. Hozzáteszem: ha valóban így intézkedne az állam, akkor csak elmebeteg vagy hatalom-mániákusok akarnának helyi képviselők lenni. Hangsúlyozom, hogy itt nem csupán Terézvárosról van szó, hanem Budapest egészéről, a megyékről, de épp úgy Szegedről, Szolnokról, Debrecenről, Miskolcra vagy Kaposvárról is, és még sorolhatnám.

Innen nézve alkotmányjogi képtelenség a helyi képviselőkkel szemben folytatott büntetőeljárás, hiszen senki nem igazolta még, hogy milyen normát szegtek meg, ha még a saját szervezeti-működési szabályzatukat sem. Akkor hát miért vonják felelősségre őket, ráadásul szándékos bűncselekményért? Ez esetben nem a jogszabályok tartalma, hanem azok bántó hiánya alkotmánysértő, amit a Magyar Alkotmánybíróság várhatóan még az idén meg is állapít.

Megjegyezném, hogy a nemzetközi Európa Tanács Miniszteri Bizottsága olyan ajánlást tett, amely különböző feltételekkel a helyi önkormányzat, a helyi képviselők függetlenségét, „sértetlenségét” erősíti meg. A holland és az olasz alkotmányban már van is arra nézve rendelkezés, hogy hagyják zavartalanul, nyugodtan dolgozni, dönteni a közhatalom helyi képviselőit – őket ezért fenyegetés ne érje.

A magyar alkotmányban és a parlamenti gyakorlatban az országgyűlési képviselőknek életük végéig szóló mentelmi joguk van, tehát büntetlenséget élveznek azzal kapcsolatban, ahogyan a képviselőházban hozzászólnak, szavaznak. A képviselői munka tehát feltétlen és időtlen mentességet élvez. Természetesen a parlamenti képviselőt is felelősségre lehet vonni, ha lop, ha bigámiát követ el, ha veszteget, ha kihágáson érik. Ám amennyire érdemes védenünk egy parlamentáris demokráciában a parlamenti képviselők sértetlenségét, olyan mértékben, vagy közel olyan mértékben illesse meg ez a jog a helyi képviselőket is!

Mert mi történhet így? Tudjuk: ma már a helyi önkormányzatokban is van többség és kisebbség, van kormányoldal és kvázi ellenzék. Amikor fordul a kocka, akkor bűnözővé lehet avatni a politikai ellenfelet? Természetesen nem arról van szó, hogy a helyi képviselő semmiért se legyen felelős. Sőt! A helyi képviselő hivatalos személy, ezért amikor köztörvényes cselekményt követ el, ugyanúgy vonják felelősségre, mint bárkit – vagy még inkább, mert ő a választott példaképeink közé tartozik. De amikor a demokrácia szabályai szerint, a testület keretében dolgozik, hagyják őt békén!

Ez mindenkinek szól, és nem csak 2009-re. Úgy látszik, ami 1989-90-ben még evidens volt, mostanra már nem az. Ide jutottunk...? Terézváros mindössze a „lakmuszpapír”. Méltatlan az a hörgés, amit egyes képviselők részéről ennek kapcsán hallani. Gondolni kéne arra, hogy legközelebb esetleg velük szemben indul ilyen eljárás. És bár itt még nincs szó vádemelésről meg bírósági eljárásról, önmagában büntetőeljárás hatálya alatt lenni sem öröm. Ez nem játék!

A magyar önkormányzati rendszer úgy van kitalálva, hogy a testületi demokratikus működésre „nem osztottak lapot” rendőrnek, ügyésznek. Miért van az, hogy ezt a rendőrség meg az ügyészség nem tudja?

Nem tudja, vagy nem akarja tudni? Ez itt a kérdés.